

Foretræde fredag d. 5/5 2017: EU's handelsaftale med Canada, the Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA)

1. Suverænitetsafgivelse

Ifølge advokat Georg Letts notat (august 2016) vil investeringsmekanismen ICS føre til suverænitetsafgivelse ifølge grundlovens paragraf 20, da der er tale om ”overgivelse af dømmende myndighed med direkte virkning i landet”. CETA bør derfor udløse folkeafstemning i Danmark. Vi stiller os uforstående over for Udenrigsministeriets argumentation om, at ICS ikke indebærer suverænitetsafgivelse, da den kun har effekt på staten og ikke borgerne.

2. Investeringsbeskyttelse

Den oprindelige investor/stat tvistbilæggelsesmekanisme ISDS er blevet reformeret til ICS, men problemerne ved mekanismen består. ICS er ligesom ISDS en investeringsbeskyttelses-mekanisme, der giver særrettigheder til udenlandske virksomheder. Vi synes ICS indeholder flere problematikker, særligt vil vi gerne lægge vægt på følgende tre:

- Selvom nationalstaterne har retten til at regulere, er de ikke beskyttet imod at skulle betale erstatning til store virksomheder, når de implementerer ny lovgivning. Det kan også skabe et ”regulatory chill”, som fraholder stater fra at regulere af frygt for søgsmål. Gennem ICS (ligesom ISDS) kan udenlandske virksomheder og investorer omgå nationale domstole.
- Ifølge ICS skal voldgiftsmænd ikke være uafhængige dommere. Det vil sige, at virksomheders advokater kan blive valgt til dommere. Derudover er der ikke fastsat hverken salær eller bestemt fastansættelse, derfor kan en voldgiftsmand både være lønnet i den funktion, og samtidig have relateret ansættelse i en virksomhed. En dommer kan dermed få incitament til at dømme til fordel for virksomheden. Det etiske kodeks er derfor ikke tilfredsstillende, da det fx ikke stiller krav om en karensperiode eller tydeligt definerer interessekonflikter.
- Borgere og ofrer for investorers handlinger (det kan fx være forurening, eller sundhedsproblemer) har ingen rettigheder.

Både Canada og EU har velfungerende retssystemer, der også beskytter udenlandske investorer og vi stiller os derfor uforstående overfor at en mekanisme som ICS/ISDS er nødvendig. ICS-domstolen omgår desuden EU-Domstol, hvilket har vakt juridisk bekymring fra blandt andet den tyske dommerforening. EU er samtidig ikke medlem af menneskerettighedsdomstolen, da det er vurderet, at den vil fjerne suverænitet fra EU-domstolen.

3. Lovgivning og reguleringssamarbejde

CETA er en levende aftale, der vil skabe dialog mellem EU og Canada for at arbejde for fælles standarder og lovgivning. Dette gælder på alle områder, men CETA indeholder bl.a. et specifikt kapitel om bioteknologi og GMO. Ifølge CETA skal lovgivning være ”så simpel som mulig” og ikke ”uretmæssigt komplicere eller forsinke udbuddet af en tjeneste eller udøvelse af anden økonomisk aktivitet”. Ifølge CETA skal regulering fjernes, så den ikke sætter barrierer op for handlen og enhver ”lov, regulering, regel, procedure, administrativ handling, beslutning, krav, praksis eller enhver anden form for tiltag” kan udfordres. CETA etablerer et reguleringsforum, som skal facilitere denne dialog og sørge for udveksling af information. Dialogen skal starte så tidligt som muligt i lovgivningsfasen og dele forslag om lovgivning, der kan få indflydelse på den anden parts handel, således at den kan kommentere på forslaget. Kapitlerne om lovgivning (12) og regulerings-samarbejde (21) efterlader stort rum for fortolkning og giver ingen garantier for staters ret til at regulere. Det nævnes, at stater altid vil have mulighed for at regulere, men regulering vil altid kunne udfordres, hvis den ikke er i overensstemmelse med CETA’s bestemmelser. Argumenter om ikke at forstyrre handlen eller skabe barrierer bruges allerede til at deregulere, fx forhøje grænseværdier for pesticider.

4. Offentlige tjenesteydelser og indkøb

CETA er baseret på negativlister, hvilket betyder at alle sektorer skal liberaliseres med mindre landene aktivt har valgt at undtage dem. Danmark har ganske få undtagelser og har bl.a. ikke undtaget uddannelses- og sundhedsområdet, som henholdsvis Sverige og

Finland har set sig nødsaget til. CETA indeholder desuden en stand-still og skraldeklau-sul, som gør at liberaliseringer ikke kan rulles tilbage.

CETA teksten er aggressiv i forhold til offentlige indkøb, hvor canadiske virksomheder skal have samme behandling som lokale virksomheder ”uden betingelser” og tilsvarende ret får europæiske virksomheder i Canada. Desuden må man ikke lave begrænsede ud-bud. Det kan betyde, at det kan blive svært at medtage miljømæssige og sociale hensyn i offentlige indkøb på nationalt, regionalt, kommunalt og lokalt plan.

Grundet ovenstående anbefaler NOAH, at folketinget stemmer nej til CETA-afta-len.

Bilag:

Notat: Investment Court System – ISDS i forklædning

Notat om, hvorvidt CETA-aftalen med Canada vil indeholde suverænitetsafgivelse i grundlovens forstand

Notat: EU/Canada handelsaftale: Udsalg af demokrati, miljø og offentlige tjenesteydelser